

Právo na dobrú samosprávu ponúka vzorové dokumenty pre miestne referendum a zhromaždenie obyvateľov obce

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI) pripravil ďalšie dva vzorové dokumenty, ktoré upravujú dve formy, ktorými obyvatelia obce podľa ústavy a zákona o obecnom zriadení vykonávajú samosprávu obce.

Ide o [Všeobecne záväzné nariadenie o organizácii miestneho referenda](#) [1] a [Všeobecne záväzné nariadenie o zhromaždeniach obyvateľov obce](#) [2]. Oba dokumenty dnes boli zverejnené na webstránke samosprava.institute.sk [3] a KI ich vypracoval v rámci projektu [Právo na dobrú samosprávu](#) [3].

Cesta k posilneniu participácie občanov

Vzorové dokumenty sú určené tým samosprávam, ktoré majú záujem čo najviac vziať do úvahy názory obyvateľov obce do rozhodovania o samosprávnych záležitostiach a posilniť participáciu obyvateľov na dianí v obci. Rovnako ako dva modelové dokumenty, ktoré KI zverejnil pred týždňom ([Pravidlá zverejňovania informácií prostredníctvom internetovej stránky obce](#) [4] a [Všeobecne záväzné nariadenie obce o niektorých podmienkach účasti obyvateľov obce a ďalších osôb na samospráve obce](#) [5]), sú aj oba dnes zverejnené vzorové dokumenty pripravené na kľúč, vrátane dôvodových správ.

Nariadenie o referende

Povinnosť obcí ustanoviť nariadením podrobnosti o organizácii miestneho referenda vyplýva z § 11a ods. 9 zákona o obecnom zriadení (ďalej len „zákon“). Napriek tomu mnohé obce takéto nariadenie nemajú schválené.

Vzorový dokument upravuje vyhlásenie, prípravu, priebeh a vyhlásenie výsledkov miestneho referenda. Jedným zo zákonom stanovených dôvodov pre vyhlásenie miestneho referenda je petícia aspoň 30 % oprávnených voličov. Nariadenie stanovuje, že obecné zastupiteľstvo môže vyhlásiť referendum aj na základe petície aspoň 10 % oprávnených voličov a je povinné sa aj takouto petíciou prinajmenšom zaoberať, pričom zástupcom petičného výboru sa priznáva právo vystúpiť k prerokovaniu petície na zastupiteľstve.

Podľa zákona je referendum platné, ak sa na ňom zúčastní nadpolovičná väčšina oprávnených voličov. Nariadenie umožňuje zastupiteľstvu v uznesení o vyhlásení referenda vopred rozhodnúť o tom, že výsledky miestneho referenda budú platné a záväzné bez ohľadu na počet oprávnených voličov, ktorí sa ho zúčastnia (miestne referendum so záväzným odporúčaním). Zastupiteľstvo sa vyhlásením miestneho referenda za miestne referendum so záväzným odporúčaním dobrovoľne zaviazá, že bude výsledky vôle obyvateľov obce vyjadrené v referende rešpektovať bez ohľadu na to, či sa ho zúčastní zákonom stanovené kvórum. Táto úprava predstavuje rozšírenie možností obyvateľov obce podieľať sa na správe vecí verejných v obci priamo.

Vo vzťahu k informovaniu oprávnených voličov sa okrem informácií o konaní miestneho referenda upravujú aj podmienky vedenia kampane pred referendom na plochách, ktoré obec vyhradila pre umiestňovanie plagátov, a v obecných médiách (miestny rozhlas, obecné noviny, obecná televízia, médium poskytujúce samospráve mediálny priestor, internetová stránka obce). Stanovuje sa, že v období pred konaním miestneho referenda má byť mediálny priestor venovaný referendu, na ktorý má dosah samospráva, rozdelený na dve polovice. Jedna polovica

má byť určená na prezentáciu názorov politických strán zastúpených v zastupiteľstve a nezávislých poslancov, druhá na prezentáciu názorov obyvateľov obce. Rozdelenie prvej polovice musí zodpovedať zásadám rovnosti politických strán a nezávislých poslancov. Rozdelenie druhej polovice má byť rovnomerné medzi zástancov kladnej a zápornej odpovede na položenú referendovú otázku.

Referendové komisie sa podľa nariadenia majú vytvárať tak, aby umožňovali vzájomnú kontrolu. Ich členmi budú zástupcovia delegovaní starostom, politickými stranami zastúpenými v zastupiteľstve, nezávislými poslancami i petičným výborom. Zabezpečeniu kontroly má prispieť aj možnosť prítomnosti pozorovateľov pri hlasovaní a sčítavaní hlasov. Právo navrhnúť pozorovateľov sa priznáva najmenej 5 percentám obyvateľov obce formou petície, najmenej jednej pätine poslancov zastupiteľstva a občianskemu združeniu, ktoré vyvíja činnosť na území obce.

Nariadenie o zhromaždeniach

Zhromaždenia obyvateľov obce sú rovnako ako miestne referendum alebo orgány samosprávy obce zakotvené v ústave aj v zákone. Ich zákonná úprava je však veľmi stručná. Zákon konštatuje, že ich zvoláva zastupiteľstvo. Ich bližšia úprava je ponechaná na obce samotné, pričom zákon neurčuje, že musí ísť o formu nariadenia. Vzhľadom na to, že ide o úpravu výkonu práv občanov, je však forma nariadenia vhodná.

Vzorový dokument stanovuje, že zastupiteľstvo zvolá zhromaždenie, ak to navrhne aspoň štvrtina poslancov zastupiteľstva alebo aspoň 3 % oprávnených voličov formou petície. Zastupiteľstvo môže zavolať zhromaždenie aj bez splnenia týchto podmienok, ak to navrhne starosta, poslanci zastupiteľstva alebo obyvatelia obce formou petície. Zhromaždenie sa uskutoční do 30 dní od jeho zvolania. Zhromaždenie vedie moderátor určený zastupiteľstvom. Stanovuje sa, že zhromaždenie spravidla končí schválením záverečného vyhlásenia. Právo navrhnúť jeho doplnenie alebo zmenu majú všetci účastníci zhromaždenia, právo hlasovať o ňom len prítomní oprávnení voliči.

Záver zhromaždenia prerokuje zastupiteľstvo na svojom najbližšom zasadnutí. Ak závery zhromaždenia obsahujú odporúčania týkajúce sa zastupiteľstva, zastupiteľstvo je povinné o nich hlasovať. Ak sa závery zhromaždenia týkajú starostu, ten je podľa nariadenia povinný informovať zastupiteľstvo, ako s nimi naloží.

Dobré príklady

Pri príprave vzorových dokumentov vychádzal KI aj z existujúcich nariadení, ktorými miestne referendum a zhromaždenie obyvateľov obce upravujú samosprávy miest a obcí. Ako zvlášť dobré a inšpiratívne príklady takýchto dokumentov dáva KI do pozornosti napr. [Všeobecne záväzné nariadenie mesta Šaľa č. 16/2011 o organizácii miestneho referenda](#) [6] a [Všeobecne záväzné nariadenie mesta Banská Bystrica č. 179/2007 o podmienkach organizovania a uskutočňovania verejného zhromaždenia obyvateľov mesta](#) [7].

Modelové dokumenty:

[Všeobecne záväzné nariadenie o organizácii miestneho referenda](#) [1]

[Všeobecne záväzné nariadenie o zhromaždeniach obyvateľov obce](#) [2]

[Pravidlá zverejňovania informácií prostredníctvom internetovej stránky obce](#) [4]

[Všeobecne záväzné nariadenie obce o niektorých podmienkach účasti obyvateľov obce a ďalších osôb na samospráve obce](#) [5]

Ondrej Dostál

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

V Bratislave dňa 28. marca 2013.

Tagy: [právo na dobrú samosprávu](#) [8]

[modelové dokumenty](#) [9]

[miestne referendum](#) [10]

[zhromaždenie obyvateľov](#) [11]